

Historia Gminy Czermin

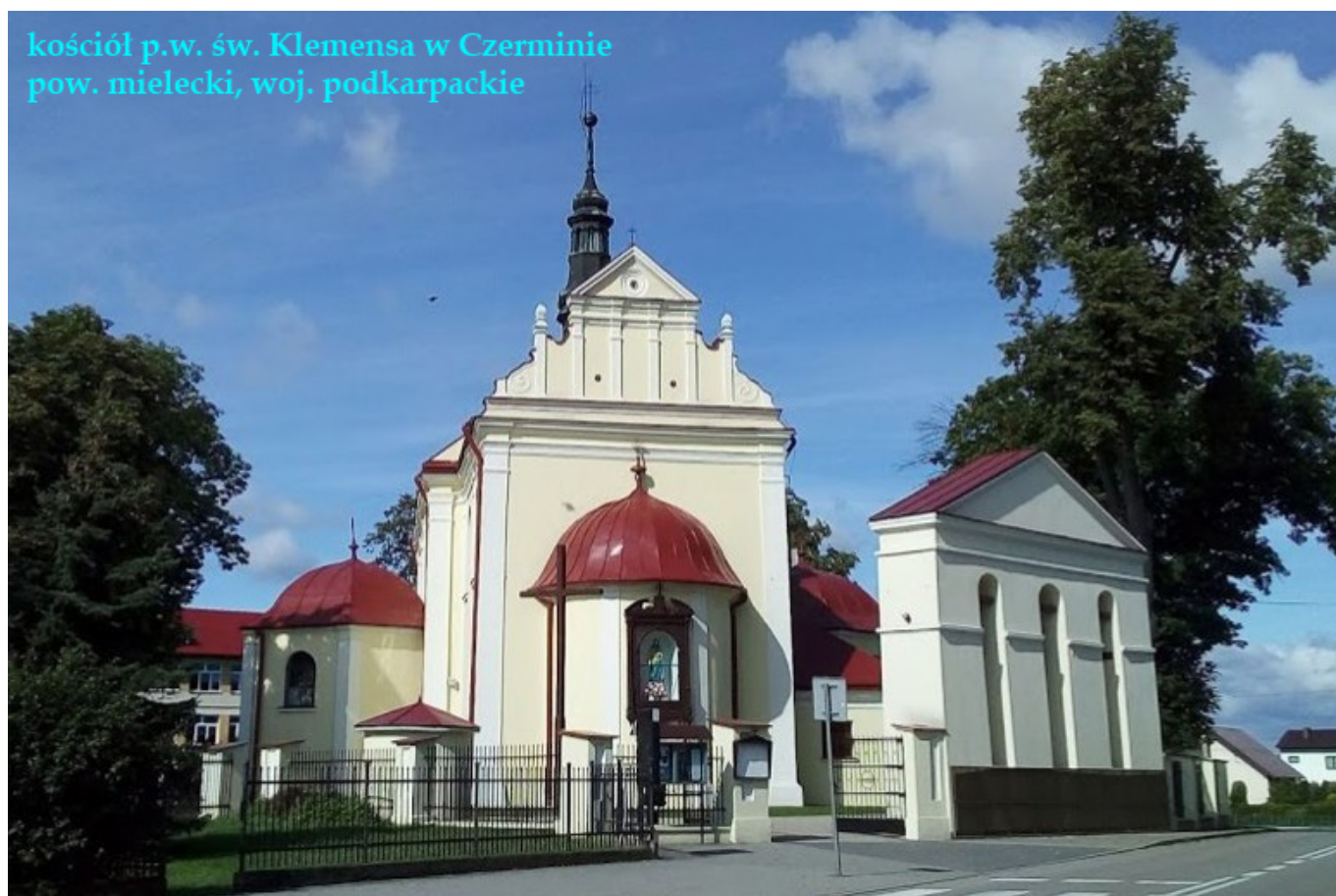
Pierwsze informacje o Czerminie na podstawie wykopalisk pochodzą z XII wieku. Opracowania historyczne wskazują, że już w 1190 r. istniała osada Wisłoka, która w 1211 r. stanowiąc własność klasztoru Premonstrantek z Buska występuje w dokumentach jako wieś Cirmino (Czermin). W 1238 r. kanonik krakowski Michał z rodu Pacanowskich ufundował tej miejscowości kościół parafialny pod wezw. Św. Klemensa.

W okolicach Czermina odkryto najstarsze na terenie powiatu mieleckiego ślady pobytu człowieka. Odnaleziono tu wykopaliska - rdzeń krzemienny, rylec oraz kilkanaście innych narzędzi - pochodzą z późnego paleolitu i liczą ok. 12 tysięcy lat. Inne odkrycia dowodzą osadnictwa w okresie neolitu (4500-1800 lat p.n.e.), istnienia osady zaliczonej do kultury przeworskiej (II połowa II w.). Największą sensacją było odkrycie śladów osady o cechach celtyckich i zachowanych w tym miejscu fragmentów naczyń, figurki ptaszka, żelaznego klucza i elementów sieci rybackiej. Pierwotna nazwa wsi - Wisłok. Wzmianka z 1190 roku podaje miejscowość jako własność sióstr premonstrantek z Buska-Zdroju. W roku 1257 książę sandomierski Bolesław V Wstydlivy podarował wieś klasztorowi sióstr klarysek a Zawichostu. W XV wieku właścicielami wsi była rodzina Pacanowskich, a na przełomie XV i XVI wieku Czermin znalazł się w rękach rodziny Wampowskich, która potem odsprzedała wieś Kasztelanowi tarnowskiemu i dobra te znalazły się w rękach rodziny Mieleckich jako dobra królewskie. Na przełomie wieków XVI i XVII należała ona do Hieronima Gostomskiego herbu Nałęcz. W połowie XVII wieku, w okresie najazdu Szwedów na Polskę, pod Czerminem doszło do bitwy pomiędzy wojskami polskimi a szwedzkimi. Z tego okresu przetrwały fortyfikacje ziemne w Łysakowie i Łysakówku.

Po utracie niepodległości Polski i dokonaniu I rozbioru w 1772 r. dobra królewskie zostały uznane za własność monarchii Habsburgów. W 1783 roku przybyli osadnicy z Nadrenii i objęli w posiadanie część wsi Czermin, której nazwa brzmiała „Hohenbach”. Kolonia liczyła 56 rodzin osadników niemieckich i obejmowała 654 morgi najurodzajniejszych pól. Koloniści byli wyznania protestanckiego. Wybudowali okazałą ewangelicką świątynię, założyli cmentarz wyznaniowy, mieli piętrową szkołę, w której jeszcze w okresie międzywojennym 1918-1939 nauczanie odbywało się także w języku niemieckim. Te obiekty zostały rozebrane na budulec drogowy lub zburzone przez żołnierzy Armii Czerwonej w 1944 roku. W roku 1939 grup kolonistów niemieckich zorganizowała dywersyjną V kolumnę hitlerowską, która podczas okupacji niemieckiej odgrywała znaczącą rolę w zwalczaniu polskości. Mieszkańcy wioski byli dwa razy wysiedlani – w czerwcu 1941 roku przez Niemców do Sarnowa (kolonia Reichsheim) i w 1944 przez wojska sowieckie. Pod koniec listopada – do 8 grudnia 1981 r. w Urzędzie Gminy w Czerminie miał miejsce strajk okupacyjny rolników NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność” z gminy Czermin i gmin sąsiednich. Do wsi przyjechała kolumna ZOMO, która przez demonstrację milicyjnej siły próbowała zastraszyć strajkujących i miejscową ludność. Strajk zakończył się 8 grudnia, a w 5 dni później – 13 grudnia 1981 r. rozpoczął się stan wojenny.

Już w 1238 roku przy kościele Św. Klemensa w Czerminie istniała parafia. W dokumentach z lat 1470-1480 wzmiankowano o pierwotnym kościele drewnianym. Od 1595 roku istniała tu szkoła parafialna. W latach 1721-1900 działał szpital i przytułek dla ubogich.

kościół p.w. św. Klemensa w Czerminie
pow. mielecki, woj. podkarpackie

Obecnie kościół Św. Klemensa jest murowany i otynkowany. Ten zabytkowy (wczesnobarokowy, orientowany) kościół zbudowano w 1630 roku. Podczas rozbudowy w 1653 roku prezbiterium zamknięto absydą, zasklepiono nawę. We wnętrzu prezbiterium, przeznaczona na oleje święte, szafka drewniana z okuciami i zameczkiem z ok. 1630 roku. Z tego okresu portal z prezbiterium do zakrystii. Ołtarze boczne przy tęczycy powstały po 1630 roku. Krucyfiks, lawetarz i kropielniczka z XVII wieku, monstrancje, kielichy i ornaty z XVIII-XIX wiek. Kaplice boczne z absydami dobudowane w

1721 roku, przedsionki z połowy XIX wieku. Wewnątrz figury Św. Anny i Św. Józefa z XX wieku. Chrztelnicę z I poł. XIX wieku umieszczono we wnęce z czarnego marmuru, z pokrywą mosiężną w kształcie korony. Na elewacji znajduje się stary zegar słoneczny.